

Byrder; man kan vel heller ikke anmode Kommunerne om at gøre det, naar de ikke har Garanti for, at Staten udreder de forøgede Udgifter. Alt dette vidste man imidlertid forud, og derfor maatte man fra Statens Side være villig til at overtage disse Byrder. Jeg siger ikke, at det er forkert ordnet, men det er ikke tilstrækkeligt ordnet endnu. Man er ikke fra Kommunerne Side tilstrækkelig sikker paa, at Staten vil overtage det, eller hvorvidt man er forpligtet til at opfylde de Krav, som Mindretallet stiller. Jeg vil tilføje, at heller ikke med Hensyn til Ordningen af det højere Skolevæsen er der endnu skaffet Sikkerhed. Altsaa, der er endnu en hel Del, der bør ordnes, og der er en hel Del, der bør ordnes anderledes, end det nu er ordnet.

Paa det kirkelige Omraade gælder det endnu mere end paa Skolens Omraade, at Mindretallet er udleveret til Flertallet. Rigtignok har man truffet en Ordning i Byerne, i de 4 Købstæder, som, saa vidt jeg ved, i det væsentlige tilfredsstiller begge Parter; men det er aldeles ikke Tilfældet paa Landet, der er der kun i ringe Grad sørget for, at der kan skabes Forhold, som det tyske folkelige Mindretal kan være tjent med. Ogsaa der gælder det, at man nok kan faa Repræsentanter ind i Kirkeforstanderskaber eller Kollegier, men disse Repræsentanter er fuldkommen magtesløse der. Og netop paa det kirkelige Omraade vil det være meget lettere og billigere at sørge for Opfyldelsen af det folkelige Mindretals Rettigheder og Ønsker; thi selvfølgelig er det lettere at samle f. Eks. Kirkegængerne fra et større Distrikt end Skolebørnene, thi Skolebørnene kan kun samles fra et begrænset Omraade, medens det let kan lade sig gøre at samle Folk fra 2—3 Sogne til fælles Gudstjeneste; desuden vil Præsterne være i Stand til at rejse snart herhen, snart derhen for at betjene flere Sogne samtidig. Men alt dette forudsætter, at man prøver at faa en samlet Ordning med Hensyn til det folkelige Mindretals Ønsker og ikke nøjes med at ordne det for det enkelte Sogn, thi dette er ikke i Stand til at tilfredsstille Mindretallet, det kan kun ske ved, at man sammenslutter saa og saa mange Sogne, kun derved vil det blive muligt at opfylde Mindretallets berettigede Krav. Derfor har jeg prøvet f. Eks. i Tønder Kreds at samle de Ønsker, som blev fremsat fra den tyske Folkedels Side, og har forelagt dem for den højtærede Kirkemi-

nister. Jeg haabede, at der desto snarere vilde blive taget Hensyn til disse Ønsker, fordi Ministeren var fuldkommen enig med mig i, at der skulde sørges særskilt for den tyske Befolkings Ønsker paa det kirkelige Omraade. Ja, den højtærede Kirkeminister gik saa vidt, at han sagde, at ogsaa i de Sogne, hvor de hidtidige Præster blev valgt igen, skulde der sørges særskilt for den danske og den tyske Del. Da saa omtrent 40 af de gamle Præster blev valgt igen, har Ministeren rigtigt nok sluttet sig til den Opfattelse, at disse 40 Præster ved Siden af deres Embede mod en Godtgørelse maaske kunde overtage og sørge for Mindretallene i Nabosognene. Det vilde være det billigste og det letteste at ordne det paa den Maade, men det er et fuldkomment Brud med den Grundsætning, at der skal sørges særskilt for det folkelige Mindretal. Nu har man faaet en Ordning gennem en Forhandling med de enkelte Sogne, ikke en Forhandling med Mindretallene, heller ikke en Forhandling med mig, nej, ved en Forhandling med de forskellige Repræsentationer, med Kirkeforstanderskaberne, og der er nu bevilget Afholdelse af en Del tyske Gudstjenester rundt om i Sognene og givet Mindretallet Ret til at forlange Embedshandlinger: Barne- daab, Vielse, Jordefærd og Konfirmationsundervisning forrettet paa tysk Sprog. Men man har ikke sørget for eller har ikke tænkt paa at ansætte Andenpræster eller Rejsepræster, der kan samle dette Mindretal — eller tager jeg fejl? Jeg ved ikke, om det sidste Ord er sagt. Man er nu i Færd med at ordne alle disse Spørgsmaal, men jeg har ikke hørt, at man har tænkt paa noget Sted at ansætte Andenpræster eller Rejsepræster, hvad man vil kalde dem, hvad der dog laa saa nær. Det er gjort saa uhyre vanskeligt for Mindretallet at fremsætte sine Ønsker, fordi de kirkelige Myndigheder absolut ikke vil forhandle med nogen anden Myndighed eller nogen anden Repræsentation end det enkelte Sogns. Derved skabes Forhold, som i Længden vil vise sig at være uholdbare. Jeg er overbevist om, at de 40 Præster slet ikke kan overkomme alt Arbejdet, de bliver overløst, de kan paa ingen Maade give den Konfirmationsundervisning, det folkelige Mindretal ønsker. Desuden bliver de truet i deres egentlige Virksomhed som Sognepræster, og det Tillidsforhold, hvori de som Sognepræster staar til deres Sognebørn, bliver maaske ogsaa rokket, fordi de ved Siden af at være Sognepræster, det vil sige Præster for hele Sognet, for begge